

Tammion talot ovat värikkäitä ja hyvin hoidettuja.

Merituulien raikastamia elämyksiä Kotkan ja Haminan saaristossa

18.8.2021 22.32

Viime talvena, lumien sulamista odotellessa kaikki toivoivat lämmintä kesää. Kun se vihdoin saatiin ja kasvoi kuumimmilleen, meren saaret lupailivat mitä parhaita lomaelämyksiä.

Teksti ja kuvat Marja-Liisa Kinturi

Kotkan ja Haminan edustalta löytyy monia raikkaan meri-ilman vilvoittamia paratiisisaaria, kuten Rakinkotka, Tammio ja Ulko-Tammio.

(Lisätietoja julkisesta liikenteestä saariin osoitteesta <https://www.kotka.fi/asuminen-ja-ymparisto/kadut-ja-liikkuminen/saaristoliikenne/>)

Lähimpänä Kotkan keskustaa on Varissaari – matka taittuu vuoroveneen leppoisassa kyydissä Sapokasta 10–15 minuutissa – ja elämyksen sinänsä tarjoavan RIB-taksiveneen (vahvalla moottorilla varustettu tasapohjainen kumivene) kyydissä vieläkin liukkaammin.

(KUVA) Yhteysalus m/s Klippan lähtee Sapokasta tasatunnein kello 10.00 alkaen kello 21.00 (sunnuntaisin kello 19.00) asti ja Vaakusta aina 20 minuuttia vaille tasatunti, ruuhka-aikoina useamminkin. Muutokset aikatauluihin ovat mahdollisia, joten aikataulut on syytä varmistaa: info@varissaari.com tai puhelin 044 986 4925.

Varissaarella on pieni uimaranta ja myös vuokrattavissa oleva saunalautta. Rannalla auringonpaisteessa on mukava kuljeskella katselemassa merilintujen touhuja ja tähystellä tämän entisen linnoituksen, Fort Elizabethin, matalilta valleilta kauempana siintäviä saaria. Saarella sijaitsee kesäravintola Vaaku, joka tunnetaan hyvästä kotkalaisesta ruoasta. Sinne ehtii hyvin vielä elokuussakin. Kyytipojaksi varsinkin oluen ystäville sopii paikallisen Kotkan

Höyrypanimon Ruotsinsalmen taistelun muistoksi luomaa Captain Marshall -erikoisolut. Surullisakuuluisan taistelun muistomerkki on aivan ravintolan vieressä, ja Ruotsinsalmen taisteluista kertova laaja näyttely on esillä Merikeskus Wellamossa 17.1.2027.saakka.

Saariston kesäidylliä

Hiukan etäämmällä merellä on Pyhtään Kaunissaari, nimensä veroinen kohde, jonka pikkuruinen ja tavaraa täyteen ahdettu kyläkauppa on malliesimerkki erään kauppaketjun mainosrallatuksesta ”Kaikkeaa on..!”

Kaunissaareissa on paljon muutakin nähtävää kuin ihastuttava merellinen luonto. Saaristolaismuseossa kerrotaan Kaunissaaren luotseista, joiden ammatti periytyi luotsilajärjestelmän kautta 1600-luvulta lähtien isältä pojalle. Järjestelmä lakkautettiin 1800-luvun puolivälissä, jolloin kaikki luotsiasemat otettiin valtion hallintaan. Museo kertoo elettyä elämää, joka ei aina ole muistuttanut tämän päivän aurinkoista kesäidylliä. Huumoria siinä on varmasti tarvittu, mistä ehkäpä näytteensä on tien toisella puolella olevan talon kalanruotoportti!

Taide-elämyksiä

Taidettakin kesäisestä Kaunissaaresta löytyy: ensimmäiseksi satunnainen kulkija huomaa tien varressa Milman ja Sampon maalaamat kivet, joita ilmeisen nuoret taiteilijat myyvät matkamuistoiksi kävijöille. Maksun saa pudottaa vieressä olevaan pieneen kahvipannuun.

Huomattavasti kokeneempi taiteilija Mari Sihvonon löytyy pienestä punaisesta mökistä, Galleria Marista. Näyttävät maalaukset syntyvät mökin takahuoneessa ja etukammarissa on töiden myyntinäyttely. Aiheet ovat pääosin lähiympäristöstä ja korostavat saaren osuvaa nimeä.

Viikinkinostalgiaa ja kirveleviä sotamuistoja

Mielenkiintoisia saaria löytyy myös Kotkan itäpuolelta, Haminan edustalta. **Rakinkotkan** viikinkiteemainen ja ekologisesti toimiva lomakylä tarjoaa viihtyisät puitteet ja puuhailua sekä lapsille että lapsenmielisille ja samalla inspiroivan kokousmiljöön yritysvieraille.

Huomattavasti etäämmällä rannikosta **Ulko-Tammiossa** sotahistoria on käsin kosketeltavissa, sillä saarella vuonna 2015 aloitetut raivaustyöt ovat tuoneet esiin mm. tykkiaseman ja miehistökasarmien pohjia. Paikalla on museoituna myös kokonainen ilmatorjuntakanuuna ajolaitteineen. Saarella on asunut enimmillään 400 henkeä, ja siellä on ollut kolme 60 hengen majoitusrakennusta.

Ulko-Tammio kuuluu itäisen Suomenlahden kansallispuistoon, jossa kallioon louhittu jännittävä tunneli ja muut puolustustarkoituksiin tehdyt rakennelmat muistuttavat kovista sotavuosista 1939–1944. Opastetut polut johdattavat matkailijaa ympäri saarta, ja näkötorjunta avautuva maisema Suomenlahdelle on vertaansa vailla.

Tammion vanha kalastajakylä

on nykyisin pyhitetty kesäasukkaille ja -vieraille. Vakituisia asukkaita saarella ei enää ole, mutta kalanhajuisesta menneisyydestä kertoo sympaattinen kotiseutumuseo. Saari asutettiin 1630-luvulla kalastuksen ja merenkulun tukikohdaksi. Haminan kaupunkiin Tammio liitettiin vuonna 2003. Nykyisin saarelle pääsee oman veneen ohella kesäisin Kotkasta, Sapokasta <https://www.meriset.fi/>

Kapeilla, rehevien omenapuiden ja pihlajien reunustamilla kujilla voi ihastella puutarhojen kukkarunsautta, pistäytyä kyläkirjastossa tai pikkuruisessa, hirsiseinäisessä museossa.

Svartholma, Suomenlinnan pikkusisko

Sodista ja sotien uhasta muistuttaa myös Loviisan tuntumassa oleva Suomenlinnan sisarlinnoitus Svartholma, joka valmistui Ehrensvärdin suunnitelman pohjalta 1750-luvulla. Linnoitus antautui venäläisille 1808, ja Krimin sodan aikana englantilaiset räjäyttivät sen varustukset, minkä jälkeen linnoitus sai rauhassa jäädä rappeutumaan. Sitä on kuitenkin 1960-lvulta lähtien hiljalleen restauroitu, ja nykyisin siitä on muodostunut kiinnostava matkailukohde, jonne pääsee Loviisan Laivasillalta. (Aikataulut kannattaa tarkistaa osoitteesta <https://visitsvartholm.fi/reittiliikenne/>)

Svartholmaa mereltä lähestyttäessä sen yhdennäköisyydestä Suomenlinnan kanssa ei voi erehtyä. Sukunäköä löytyy. Kivisten muurien suojassa on pieni, saaren menneisyydestä kertova museo, mutta pientä kesäkahvilaa lukuun ottamatta saarella ei juuri muita palveluja ainakaan toistaiseksi ole. Museo tarjoaa kuitenkin

Kaunissaaren punaiset talot hehkuvat auringon lämmössä.

Ulko-Tammion viehättäviä lahdempoukiamia.

Tammion saareissa asutaan nykyisin vain kesäisin, vaikka saari on ollut osa Haminan kaupunkia jo kohta kaksi vuosikymmentä. Idyllinen esikaupunki, siis!

kurkistuksen linnoituksen elämään sen kukoistuskaudella.
Ehdottoman mielenkiintoinen retkikohte!

Tammiossa on kesäasukkaiden käytössä myös pieni kirjasto.

Ulko-Tammiossa on korsuja ja muita sodassa tarvittuja rakennelmia.

Ulko-Tammiosta käsin Suomea on puollustettu voimalla, ja sota on jättänyt jälkensä.

Vartiotornista rajan tuntumassa Ulko-Tammiossa näkyy kauas Suomenlahdelle.